

VOICE DREAM: BİR KİTAPLIK

Engin Yılmaz

Geçenlerde görme engelli bir üniversite öğrencisi arkadaşım şöyle soruyordu: “Iphone’u bir defter ve kitap gibi kullanabilir miyim?” Değerli okurlar, işte bu soru dergimizin ilk iki sayısında yazacağım yazılara ilham kaynağı oldu.

Önce sorunun yanıtını vereyim: Evet. Tam da bu biçimde bir Iphone, Ipod veya Ipad’i kullanmak mümkün. Peki neden böyle bir ihtiyaç duyuyor birçok kişi? Cevap çok açık: Her şeyin küçülüp tabletlerin yoğunlaştığı bir çağda görmeyenler de EEEH! diyor ve bu tabletleri tam kapasiteyle kullanmak, derslerinde ek bir şey taşımadan not alabilmek, makaleleri, kitapları, gazeteleri her an her yerde okuyabilmek istiyor. Çünkü Engelsiz, Eşit ve Erişilebilir Hayat bunu gerektiriyor.

Bu ilk yazımda olayın kitap kısmına değineceğim. Aynı zamanda GETEM direktörü olan birisi de azıcık bencillik yapmak hakkım değil mi? Kalemli tutup parmağımı yalamaya başlayarak hakikaten bir rüya kitaplık olan VoiceDream uygulamasından bahsetmek yerinde olacak.

VoiceDream yani ses rüyası, işin kitap tarafında yani okuma boyutunda bir uygulama. Temel olarak bize her türlü formattaki kitap, makale ve yazılı belgeyi en erişilebilir biçimde okuma şansı veriyor. Zaten Voicedream.com sitesindeki slogan da bu: “Dilediğin şeyi dilediğin yerde oku.”¹ Programın Kuruluş hikayesi de ilginç. Programın geliştiricisi Winston Chen 2011 sonbaharında ailesiyle birlikte kuzey kutbu yakınlarında bir adaya taşınıyor. Kış geliyor ve güneş doğmaz oluyor. Uygulama burada bir hobi olarak geliştiriliyor ve Şubat 2012’de yayınlandığında, büyük bir beğeni alıyor. Winston Chen artık profesyonel biçimde uygulamayı geliştirmeye devam ediyor.² Dilediğin yerde dilediğin şeyi okuma ideali böyle ortaya çıkıyor.

Gerçekten de VoiceDream ile pdf, Epub, doc, docx, Power Point gibi metin formatlarının yanı sıra Daisy ve mp3 gibi sesli eserleri de okumanız mümkün. Yani hem sesli hem de metin kitapları bir arada okumanızı sağlayan belki de tek

¹ www.voicedream.com/

² <https://itunes.apple.com/us/app/voice-dream-reader-text-to/id496177674>

uygulama. Üstelik bunu 78 dilde yapabiliyorsunuz. IOS 7 öncesinde ses olarak Acapella ve neospeech sentezleyicilerinin seslerini kullanan uygulama IOS 7 ile birlikte bu sentezleyicilere ek olarak tüm VoiceOver seslerini de kullanabilir hale geldi. Bunun anlamı, kullanıcı programı satın aldıktan sonra ekstra bir ses satın almak zorunda kalmıyor demek.

Belgeleri basit bir biçimde e-postanıza gelen bir eki açarak uygulamaya atabileceğiniz gibi, Dropbox hesabınız ve Voice Dream arasında kuracağınız bağlantı sayesinde de kolayca alabilmeniz mümkün. Kullanmayı pek sevmiyorum ama elbette iTunes üzerinden de uygulamaya okumak istediğiniz şeyleri atabiliyorsunuz.

Aslında piyasada Ibooks, Kindle, Idefix ve Turkcell Kitaplık gibi birçok uygulama mevcut. Ancak VoiceDream'i bunlardan ayıran en büyük unsur, kullanıcıya sağladığı esneklik ve erişilebilirlik özellikleri diyebilirim. Uygulama içindeki "Ne Yeni" kitapçığında VoiceDream, içinde farklı formatlarda kitapları barındıran bir kitaplık olarak tanımlanıyor. İşin güzel tarafı her belgeye özel hız, ses kalınlığı ve dil ayarı yapabilmemiz ve her kitaba kaldığınız yerden başlayabilmemiz.

Aynı anda 3-4 kitabı okuduğunuzu ve her kitapta kaldığınız yere bir ayraç koyduğunuzu düşünün. İşte VoiceDream bu ayraçları kitaplara sizin için koyuyor ve ayraçların düşüp kaybolması da söz konusu olmuyor. Yine VoiceOver için en çok eleştirilen özelliklerden birisi uygulamaya özel hız ve dil ayarlamasının yapılamaması. İşte VoiceDream için tüm bunlar mümkün.

Bir kitabı e-postanızdan almak istediniz diyelim. Önce eki açılıyorsunuz iletinizden. Ardından geri düğmesinin hemen yanındaki paylaş düğmesine bastığınızda, belgeyi birlikte açabileceğiniz uygulamaları görüyorsunuz. Bunlar içinden VoiceDream uygulamasına çift dokunduğunuzda, birkaç saniye içinde, belge VoiceDream içine atılmış oluyor.

VoiceDream ana ekranında kitabınızı görüp çift dokunarak içine giriyorsunuz. Buradaki ses ayarları bölümünden o belgeye özel olarak ses hızınızı veya dili değiştirebiliyorsunuz. Böylelikle bir kez daha aynı kitaba girdiğinizde yeni bir ayar yapmaya gerek kalmaksızın belirlediğiniz dil ve hızda kitabı okuyabiliyorsunuz. Aynı biçimde ses ayarları bölümünde yer alan seçili sesin yanındaki daha fazla bilgi

düğmesine basarak, ses miktarını ve ses kalınlığını da ayarlayabiliyorsunuz ki, maalesef VoiceOver için bunları yapmak normalde pek mümkün olmuyor.

Ses hızını daha pratik biçimde yapmak da mümkün. Önce çal/oynat düğmesine basıp okumayı başlatıyorsunuz ve okuma sırasında ses ayarları düğmesine dokunuyorsunuz. Ardından parmağınızı yukarı aşağı çekerek konuşma hızını ayarlayabiliyorsunuz. Uygulamanın güzel özelliklerinden birisi de okuma hızını sesli kitaplar için de aynı biçimde değiştirebilmek. Bir kitap okunurken, ses ayarları düğmesini seçili hale getirip parmağı yukarı aşağı çekerek okuma hızını da kendi zevkimize göre arttırabilmek gerçekten okumayı tam bir rüya haline getiriyor.

Tabii ki programın ana sayfasındaki ayarlar bölümüne girerek, seslerimi yönet bölümünden, varsayılan olarak kullanılacak sesi, hızını ve kalınlığını ayarlayabiliyorsunuz. Bu ayarlar bölümünde Dropbox, Google Drive, Pocket veya Instapaper hesaplarınızı VoiceDream uygulamasına kolayca bağlayarak kitaplarınızı buralardan programa atabiliyorsunuz.

Programda okumayı başlatmak da çok kolay, VoiceDream açıldığında şimdi okuyor düğmesine basarak en son okunmakta olan kitabın kaldığınız yerden okunmasına devam edebilir, 2 parmakla çift dokunarak okumayı duraklatabilir veya yeniden başlatabilirsiniz. Tabii dilediğiniz kitaba çift dokunup çal/oyната basarak o kitabı kaldığınız yerden okumaya devam edebilirsiniz. Okuma sırasında kulaklığınızı takın, ekranı kilitleyip IOS cihazınızı cebinize atın. Okuma devam edecek.

Rüya bununla da bitmiyor. Çal/oynat düğmesine bastıktan sonra aynı noktada parmağı aşağı yukarı kaydırarak metin içinde ileri geri gidebiliyorsunuz. Ne kadar gideceğinizi de dolaşma biriminden belirleyebilirsiniz. Dolaşma birimleri arasında, cümle, paragraf, Yer işareti, Seçili kısım, 60, 30 ve 15 saniye gibi seçenekler var. O an hangisi seçiliyse çal oynat üzerinde parmağı yukarı aşağı çektiğinizde o dolaşma birimiyle metin içinde hareket edebilirsiniz. Metin derken, sesli kitaplarda da saniye dolaşma birimleri ve yer işaretleri seçenekleri mevcut.

Nedir bu yer işareti? dersiniz, gerek sesli gerek metin kitapların istenilen noktalarına yer işaretleri koymak ve daha sonra bu noktalara dönmek oldukça kolay ve pratik. Aynı biçimde metin kitaplarda, hoşumuza giden bir noktayı seçmek ve bu metni başka bir yere göndermek de mümkün. Üstelik Metin seçimi VoiceOver gibi

karişik değil. Okumayı duraklatıp parmağınızı fiske hareketiyle metnin olduğu noktaya getiriyorsunuz ve klasik rotor hareketleriyle metin içinde sözcük sözcük veya dilediğiniz biçimde dolaşarak seçeceğiniz ilk birimi buluyorsunuz. Sonrasında metni seç düğmesine çift dokunuyor ve parmağı aşıağı çekerek seçimi genişletiyorsunuz. Yani seçimin başlangıç ve bitiş noktasını kendiniz belirliyorsunuz. İşiniz bittiğinde yeniden çift dokunuşla seçtiğiniz metni kopyalamak, paylaşmak gibi seçenekleri görebilirsiniz.

VoiceDream Book Share ile birlikte alışıyor. Bookshare üyesiyseniz, oradaki kitapları indirip VoiceDream ile okuyabilirsiniz. Darısı GETEM gibi kütüphanelerin başına diyelim.

Bugün için GETEM'den doğrudan mp3 dosyalarını oraya atamıyoruz belki ama Dropbox hesabınıza GETEM'den indirdiğiniz bir sesli kitabı yükleyip VoiceDream içine aldıktan sonra tüm ayrımları VoiceDream'in alma listesi içine atıp sırayla dinlemeniz mümkün. Ana sayfadaki tüm öğeler düğmesine çift dokunarak girdiğinizde, burada yeni klasörler oluşturarak parçalı kitapları ayrı klasörlerde tutmanız ve kendinize göre düzenlemeniz, uygulamanın kitaplık olma iddiasını destekleyen özelliklerinden birisi.

Ha unutmadan geçmeyelim ayarlar bölümünden çeviri kredileri satın alarak editör kısmına kopyalayıp yapıştırdığınız bir metni veya herhangi bir belgenizi Google Translate ile çevirebilmek Ses rüyasının diğer bir özelliği.

Ben yazmaktan yoruldum ama özelliklerini bitiremedim VoiceDream uygulamasının. Program ara yüzünün Ben, Adem Vural ve Ömer Yeşiltaş'tan oluşan bir ekipe Türkçeye çevrildiğini eklemeden geçmeyelim derseniz.

VoiceDream yalnızca total körlere değil az gören ve dişleksili kişilere de önemli kolaylıklar sağlıyor. Bir kitap ya da makale içinde metin ayarları bölümüne girdiğinizde, yazı tipini değiştirebilir, yazı puntosunu 80 puntoya kadar arttırabilir, satır parlaklaştırmasını açıp kapayabilirsiniz. Böylece az gören veya disleksili biri metni okurken çok daha kolay biçimde yazılana odaklanabiliyor.

Sonuç olarak, uygulamanın açıklamasında da belirtildiği gibi, her türlü yazılı belgeye erişilebilir biçimde ulaşmak istiyorsanız, yetmez sesli kitapları ve Daisy formatlı şeyleri de okumak isterim diyorsanız, kısacası, kocaman bir kitaplığı küçücük

bir tablete sığdırmak istiyorsanız, VoiceDream uygulaması aradığınız şey olabilir. Uygulamanın ücretsiz sürümü de olmakla birlikte, yalnızca deneme amaçlı bir kullanım için faydalı oluyor. Ücretli sürümün fiyatı ise 18 TL civarında. Arada %50 civarı indirimler de olabiliyor.

VoiceDream, VoiceOver ile tam uyumlu. Programı edinmek için aşağıdaki bağlantıya tıklayabilirsiniz:

<https://itunes.apple.com/us/app/Voice-dream-reader-text-to/id496177674>

Veya IOS cihazınızın Appstore bölümüne VoiceDream yazarak programı kolayca bulabilirsiniz.

Elinizdeki IOS cihazınızı kitap gibi kullanmak ve her kitabı ayrı hız ve dillerde erişilebilir okumak veya dinlemek mümkün. Gelecek yazıda, Bence 2013 yılının en heyecan verici ve başarılı uygulaması olan Mbraille'den bahsedeceğim. Kitabımız hazır, bakalım defter olarak Iphone'u nasıl kullanıyoruz. Bizi takibe devam edin...